

**CBCS Syllabus as per NEP 2020 for M.A. II
(2023 Pattern)**

Name of the Programme	: M. A. MARATHI
Program Code	: PAMAR
Class	: M. A. II
Semester	: IV
Course Type	: Major Elective (Theory)
Course Name	: साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास
Course Code	: MAR-661-MJE
No. of Lectures	: 60
No. of Credits	: 4

Course Objectives:

- 1) साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे स्वरूप व महत्त्व समजाऊन देणे.
- 2) साहित्य व समाज यांचा अनुबंध लक्षात आणून देणे.
- 3) साहित्यनिर्मिती व लेखकाचे व्यक्तिमत्त्व यांचा परस्परसंबंध तपासणे
- 4) साहित्यनिर्मितीवरील विविध चळवळींचा प्रभाव तपासणे.
- 5) साहित्य वाचन अर्वाचीन काळातील बदलती वाङ्मयीन अभिरुची समजावून देणे.
- 6) लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता लक्षात घेणे.
- 7) साहित्यातील आशय व अभिव्यक्तीचे स्वरूप लक्षात घेणे.

Course Outcomes:

- CO1. विद्यार्थ्यांना मराठीतील साहित्याचे सामाजिक स्वरूप लक्षात येईल.
- CO2. साहित्य आणि समाज यांचा परस्परसंबंध लक्षात येईल.
- CO3. महाराष्ट्रात घडलेल्या घडामोडी व त्याचा साहित्यनिर्मितीवरील झालेला परिणाम लक्षात येईल.
- CO4. साहित्यनिर्मितीवरील चळवळीचे स्वरूप समजेल.
- CO5. अर्वाचीन काळातील बदलती वाङ्मयीन अभिरुची लक्षात येईल.
- CO6. लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता यांचा अभ्यास होईल..
- CO7. सामाजिक वृत्ती-प्रवृत्ती यांचा अभ्यास होईल.

Topics and Learning Points

अ.क्र.	तपशील	तासिका
५	साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाचे स्वरूप ५:१ साहित्याच्या अभ्यासाचे स्वरूप व संकल्पना ५:२ साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास करण्याची गरज/आवश्यकता ५:३ साहित्याची सामाजिकता ५:४ साहित्याच्या सामाजिक अभ्यासाची व्याप्ती	१०
६	साहित्याच्या सामाजिक अभ्यास पद्धती ६:१ समाजशास्त्रीय अभ्यास पद्धती ६:२ मार्क्सवादी अभ्यास पद्धती ६:३ जीवनमूल्य आणि कलामूल्य यांचे संबंध	
७	साहित्य आणि समाज ७:१ साहित्य आणि समाज : परस्परसंबंध ७:२ समाज, संस्कृती आणि साहित्यपरंपरा ७:३ साहित्य आणि सामाजिक परिस्थिती	१०
८	लेखक आणि समाज : सहसंबंध ८:१ लेखकाचे व्यक्तिमत्व आणि समाज ८:२ साहित्य निर्मिती आणि लेखकाचे व्यक्तिमत्व ८:३ साहित्य निर्मिती वरील वाङ्मयीन, राजकीय, सामाजिक चळवळीचा प्रभाव	१०
९	साहित्यातील आशय व अभिव्यक्ती ९:१ लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता ९:२ साहित्यातील आशय व अभिव्यक्ती ९:३ लेखकाची सामाजिक बांधिलकी	१०
१०	साहित्य आणि वाचक १०:१ साहित्य आणि वाचक १०:२ वाङ्मयीन अभिरुची आणि वाचक १०:३ साहित्याचे समाजावरील परिणाम	१०

संदर्भ ग्रंथ :-

- १ मराठी वाङ्मयाचा इतिहास - महाराष्ट्र साहित्य परिषद पुणे.
- २ मराठी वाङ्मयाचा इतिहास खंड १ ते ७ - अ. ना. देशपांडे
- ३ प्रदक्षिणा भाग १ व २ - महाराष्ट्र साहित्य परिषद पुणे
- ४ एकोणिसाव्या शतकातील सुधारणावाद व मराठी साहित्य - डॉ. सुधाकर शेलार
- ५ साहित्य सर्जन आणि संदर्भ - डॉ. केशव तुपे

- ६ मार्क्सवाद आणि साहित्य - स. दा. कऱ्हाडे
- ७ साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ - रा. ग. जाधव, कॉन्टिनेन्टल प्रकाशन पुणे
- ८ साहित्य आणि समाज - डॉ. सुनंदा गोसावी, डॉ. विलास खोले
- ९ साहित्य आणि सामाजिक संदर्भ - अंजली सोमण, प्रतिभा प्रकाशन पुणे
- १० मराठी सामाजिक नाटक आणि समस्या - कल्पना परांजपे
- ११ समाज आणि साहित्य - डॉ. अविनाश सहस्रबुद्धे
- १२ परिवर्तनाचे प्रवाह - डॉ. मनोहर जाधव
- १३ साहित्याची निर्मिती प्रक्रिया - डॉ. आनंद यादव
- १४ साहित्य समीक्षा आणि संवाद - डॉ. रवींद्र ठाकूर, दिलीप राज प्रकाशन पुणे
- १५ सांस्कृतिक मूल्यवेध - रा. ग. जाधव
- १६ मराठी साहित्यातील स्पंदने - गो. म. कुलकर्णी, सुवर्ण प्रकाशन पुणे
- १७ साहित्याचे समाजशास्त्र - श्रुती. श्री. वडगबाळकर

*****

Choice Based Credit System Syllabus (2023 Pattern)

Mapping of Program Outcomes with Course Outcomes

Class: M.A. II (Sem IV)

Subject: MARATHI

Course: Theory

Course Code: MAR-661-MJE

Title of Course : साहित्याचा सामाजिक दृष्टीने अभ्यास

Weightage: 1= weak or low relation, 2= moderate or partial relation, 3= strong or direct relation

Course Outcomes	Programme Outcomes (POs)									
	PO 1	PO 2	PO 3	PO 4	PO 5	PO 6	PO 7	PO 8	PO 9	PO10
CO 1	1	2	2	1	2	2	2	2	1	2
CO 2	2	3	2	2	2	2	1	2	2	2
CO 3	2	2	2	1	3	2	3	2	3	2
CO 4	2	2	2	2	2	2	2	3	3	1
CO 5	2	2	2	2	1	2	2	2	2	3
CO 6	2	2	3	2	2	1	2	2	2	1
CO 7	2	2	2	2	2	2	2	1	2	3
CO 8	2	1	2	2	1	1	2	2	2	2

Justification for the mapping

PO1 Comprehensive Knowledge and Understanding:

CO2: समाज, संस्कृती आणि साहित्यपरंपरेचा अनुबंध लावता येईल. साहित्याची भाषिक वैशिष्ट्ये आणि वेगळेपणा लक्षात येईल. त्यातील विचार लक्षात येऊन चिंतन सुरू होईल. तसेच वैचारिक दृष्टीकोनात बदल होईल. सामाजिक आणि सांस्कृतिक घटनांकडे वैचारिक दृष्टीकोणातून पाहण्याचा प्रयत्न होईल.

PO2 Application of knowledge and skills:

CO2 : समाज जीवनाचे महत्त्व लक्षात येईल. साहित्य आणि समाज यांचा परस्पर संबंध लक्षात येईल. स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील महाराष्ट्राची परिस्थिती आणि सामाजिक असमानता याचे आकलन होईल.

PO3 Constitutional, humanistic, ethical, and moral values:

CO3 : साहित्याच्या अभ्यासामुळे समाजातील संस्कृती, परंपरा, रूढी यांचा परिचय होईल. समाजाची सामाजिक,राजकीय संस्कृतिक आणि आर्थिक परिस्थिती लक्षात येईल. सामाजिक वातावरणात सुधारणा करून, सर्वच समुदायासाठी समृद्ध आणि टिकाऊ सामाजिक वातावरण होईल.

PO4 Employability and job-ready skills, and entrepreneurship skills:

CO3 : महाराष्ट्रात घडलेल्या घडामोडी व त्याचा साहित्यनिर्मितीवरील झालेला परिणाम लक्षात येईल.

वैचारिक प्रगल्भता येईल. साहित्याचे महत्व लक्षात येईल. समजबदलासाठी साहित्याची भूमीका लक्षात येईल. त्याचा उपयोग विविध प्रसारमाध्यम यावर समजविषयक लेखन करण्यासाठी होईल. वैचारिक क्षमता व भाषिक कौशल्ये विकसित होतील.

PO5 Autonomy, Responsibility, and Accountability:

CO4 : साहित्याच्या माध्यमातून समाजातील असमानता स्पृश्य-अस्पृश्य ,जातीय भेद यांची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल. साहित्यनिर्मितीमध्ये लेखकाचे व वाचकाचे महत्त्व लक्षात येईल. त्यामुळे सामाजिक जागृती होऊन ते बदलण्यास तयार होईल.

PO6 Research Skills:

CO1: स्वातंत्र्यपूर्व व स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील साहित्याचे सामाजिक स्वरूप लक्षात येईल. साहित्यप्रवाहाच्या निर्मितीचा शोध घेता येईल. साहित्याची संकल्पना समजावून घेऊन त्या-त्या कालखंडातील साहित्याचा समाजावर कसा परिणाम झाला हे शोधण्याची संशोधनात्मक दृष्टी विकसित होईल.

PO7 Critical and Creative Thinking:

CO4 : साहित्याच्या माध्यमातून समाजातील असमानता स्पृश्य-अस्पृश्य ,जातीय भेद यांची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल. साहित्यनिर्मितीमध्ये लेखकाचे व वाचकाचे महत्त्व लक्षात येईल. त्यामुळे सामाजिक जागृती होऊन ते बदलण्यास तयार होईल.

PO8 Problem-solving Abilities:

CO4 : साहित्याच्या माध्यमातून समाजातील असमानता स्पृश्य-अस्पृश्य ,जातीय भेद यांची जाणीव विद्यार्थ्यांना होईल. त्यामुळे सामाजिक जागृती होऊन ते बदलण्यास तयार होईल

PO9 Collaboration and Teamwork:

CO6: साहित्यावर समाजसुधारकांच्या विचारांचा तसेच बुद्ध, फुले, आंबेडकर यांच्या विचारधारांचा प्रभाव लक्षात येईल. साहित्य निर्मिती वरील वाङ्मयीन राजकीय, सामाजिक चळवळीचा प्रभाव लक्षात येईल. विद्यार्थ्यांमध्ये सामाजिक समतावादी दृष्टिकोन रुजेल.

PO10 Digital and technological skills:

CO6: लेखकाची मातृभाषा आणि भाषिक क्षमता यांचा अभ्यास होईल..

*****